

ОБЛІК, АНАЛІЗ І КОНТРОЛЬ ВИТРАТ ТОРГІВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Науковий керівник: к.е.н., ст. викл. каф. обліку, аналізу і аудиту Левицька А.В.

Одеський національний політехнічний університет, Одеса

Питання дослідження організації обліку, аналізу і контролю витрат підприємства є дуже важливим і актуальним в наш час. Це пов'язано з тим, що витрати є однією найважливіших економічних категорій, оскільки отримання будь-якого результату діяльності підприємств неможливе без понесення витрат.

Об'єктом дослідження є облік, аналіз і контроль витрат підприємства, яке займається оптовою торгівлею.

Методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про витрати та її розкриття у фінансовій звітності визначає П(с)БО 16 «Витрати».

Багато вчених при розгляді витрат визначають їх як загальноекономічну категорію, що характеризує використання різних речовин і сил природи в процесі господарювання [1].

Облік витрат – відображення витрат, що здійснюються на підприємстві протягом певного періоду, пов'язаних з процесами постачання, виробництва і реалізації в розрізах, що формують собівартість продукції (товарів, робіт і послуг).

Таке відображення забезпечує отримання вичерпаної інформації, необхідної для того, щоб управляти витратами підприємства, оцінювати його діяльність шляхом встановлення фінансових результатів, визначати оптимальну структуру витрат.

При обліку витрат на підприємстві допускаються три варіанти:

- 1-й варіант – використання одночасно рахунків класів 8 «Витрати за елементами» та 9 «Витрати діяльності»;
- 2-й варіант – використання тільки рахунків класу 9 «Витрати діяльності»;
- 3-й варіант – використання тільки рахунків класу 8 «Витрати за елементами».

Клас 8 «Витрати за елементами» – призначений для узагальнення інформації про витрати підприємства в розрізі елементів. Рахунки цього класу є активними. Підприємства самостійно приймають рішення щодо застосування чи не застосування рахунків цього класу [2].

Клас 9 «Витрати діяльності» – призначений для узагальнення інформації про витрати підприємства. Рахунки цього класу є активними. За дебетом рахунків класу 9 відображаються суми витрат, а за кредитом – списання сум витрат у кінці звітного року або щомісяця на рахунок 79 «Фінансові результати» [1].

Якщо торгівельне підприємство використовує рахунки лише 2, 9 класів, то облік витрат і собівартості відображається з використанням рахунків:

- субрахунок 203 «Паливо» обліковуються наявність та рух палива, що придбається чи виготовляється для технологічних потреб виробництва, експлуатації транспортних засобів, а також для вироблення енергії та опалення будівель;
- субрахунок 207 «Запасні частини» ведеться облік придбаних чи виготовлених запасних частин, готових деталей, вузлів, агрегатів, які використовуються для проведення ремонтів, заміни зношених частин машин, обладнання, транспортних засобів, інструменту, а також автомобільних шин у запасі та обороті.
- рахунок 28 «Товари», субрахунок 281 «Товари на складі», на якому ведеться облік руху та наявності товарних запасів, що знаходяться на оптових та розподільчих базах, складах, овочесховищах тощо;

- рахунок 90, субрахунок 902 «Собівартість реалізованих товарів», на якому ведеться облік реалізованих товарів;
- рахунок 92 «Адміністративні витрати» відображаються загальногосподарські витрати, пов'язані з управлінням та обслуговуванням підприємства;
- рахунок 93 «Витрати на збут» на якому ведеться облік витрат, пов'язаних зі збутом товарів;
- рахунок 94 «Інші витрати операційної діяльності» ведеться облік витрат операційної діяльності підприємства, крім витрат, які відображаються на рахунках 90, 91, 92, 93;
- рахунок 95 «Фінансові витрати», субрахунок 951 «Відсотки за кредит», на якому ведеться облік витрат, пов'язаних з нарахуванням та сплатою відсотків, процентів тощо за користування кредитами банків;
- рахунок 98 «Податки на прибуток» на якому ведеться облік належної за даними бухгалтерського обліку суми податку на прибуток від звичайної діяльності.

Для узагальнення інформації про облік витрат використовується Журнал 5.

Для того, щоб визначити ефективність діяльності підприємства необхідно провести аналіз і контроль витрат.

Метою аналізу і контролю витрат є оцінка їх з позиції раціональності використання і виявлення можливостей щодо їх економії у поточному та перспективному періодах [3].

Основними завданнями аналізу витрат є:

- оцінка складу та структури витрат;
- оцінка динаміки витрат (у цілому та за елементами витрат);
- визначення та оцінка відносних показників операційної діяльності;
- оцінка впливу певних факторів на динаміку витрат [4].

Основними завданнями внутрішнього контролю витрат є:

- встановлення своєчасності та правильності оформлення облікових документів за здійсненими витратами підприємства;
- перевірка правильності відображення адміністративних витрат, витрат на збут, інших операційних витрат;
- підтвердження законності і правильності відображення на рахунках бухгалтерського обліку операцій з обліку витрат діяльності;
- визначення витрат і чинників, що викликають зміни в структурі витрат і містять резерви їх зниження та підвищення ефективності діяльності підприємства [5].

Таким чином, облік, аналіз і контроль витрат в сучасних ринкових умовах є дуже важливим, так як допомагає керівництву підприємства приймати управлінські рішення щодо управління витратами.

Список літератури:

1. Бутенець Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік. Підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів. – Житомир: ПП «Рута», 2012. – 913 с.
2. Захожай В.Б. Бухгалтерський облік у галузях економіки. Навч. посіб. – К.: МАУП, 2010. – 968 с.
3. Голов С.Ф. Управлінський облік. Підручник. – К.: Лібра, 2010 р. – 704 с.
4. Свінарьова Г.Б. Формування системи управління обліку витрат на виробництво [Електроний ресурс] / Г.Б. Свінарьова // Матеріали Другої науково-практичної Інтернет-конференції «Проблеми ринку та розвитку регіонів України в 21 столітті» (Одеський національний політехнічний університет, Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України. 17-19 травня 2011). – Одеса: Вид-во «ВМВ», 2011. – С.92-93. – режим доступу: http://www.koaa.od.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=224&Itemid=3
5. Кулаковська Л.П. Організація і методика аудиту. Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 568 с.